

Tiekartta hyviin lähiöihin - lähiöstrategian laadinta

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

RAKLI
Tilaa elämälle

Sisällysluettelo

Johdanto.....	3
Lähiöiden kehittämisellä elinvoimaa	4
Yhteinen tiekartta tarpeen.....	5
Kaupungin lähiöstrategian laadinta ja toimeenpano	5
Lähiökohtaisen strategian laadinta ja toimeenpano.....	7
Työkaluja strategian laadintaan	9
Tiekartta hyviin lähiöihin – lähiöstrategiaseminaari 10.2.2015	11
Seminaarin esitykset	11
Työpajaosuuden anti	12
RYHMÄTYÖ A: Hyvän lähiön tunnusmerkit ja lähiöiden kehittämiseen vaikuttavat tekijät.....	12
RYHMÄTYÖ B: Lähiöiden kehittämisen kipupisteet ja mahdollisuudet	13
RYHMÄTYÖ C: Mitä pitää tehdä ja keiden kanssa, jotta tulee hyvä lähiö.....	14
Teemakohtaiset tulokset.....	15

Johdanto

Lähiöiden ja muiden asuinalueiden kehittämisellä on iso merkitys koko Suomen hyvinvoinnille, kestäväälle kehitykselle ja taloudelle.

Lähiöiden kehittäminen on kansallisten kehitysohjelmien ansiosta saatu hyvään alkuun ja osaaminen kasvuun. Kansallista toimintaa on tärkeä jatkaa, jotta eri tahojen osaaminen saadaan hyödyksi ja yhteistyöverkostot sekä kehitys kestävälle pohjalle.

Asuinalueiden kehittämisohjelman Tiekartta hyviin lähiöihin -lähiö-strategiaseminaarissa korostui haasteiden ja mahdollisuuksien monitahoisuus. Lähiöiden kehittämisessä tarvitaan monialaista yhteistyötä niin kansallisesti, kaupunkien välillä kuin kaupunkien sisälläkin. Lähiötasolla keskeisinä kehittämisedellytyksinä nousivat esiin julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyö, yhteishenki, palvelut, liikenneyhteydet, harrastukset, luonto sekä rakennettu ympäristö.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen yhtä kaupunkia laajempi seudullinen tarkastelu MAL-sopimuksissa antaa mahdollisuuden kehittää seudun lähiöitä osana suurempaa kokonaisuutta ja tarttua niiden toimivuuden kannalta keskeisiin kysymyksiin.

Lähiöissä kaivataan yleisesti nykyistä kokonaisvaltaisempaa kehittämisotetta. Esimerkiksi yhden tai usean lähiön samankaltaisten rakennusten tarkasteleminen korjausrakentamisen ohjauksessa kokonaisuutena sen sijaan, että jokaista rakennusta käsitellään yksilöllisesti, voisi parantaa merkittävästi julkisen ja yksityisen sektorin tuottavuutta ja palvelukykyä, saada toimijoita liikkeelle samanaikaisesti ja vauhdittaa muutoinkin korjausrakentamista.

Lähiöiden kehittämisellä voidaan parantaa asukkaiden hyvinvoinnin ohella myös julkisen talouden kestävyyttä muun muassa tuottavuuden, omatoimisuuden ja asiakaslähtöisyyden sekä paikallisen vetovoiman ja kilpailukyvyn vahvistumisen kautta. Hyödyt näkyvät säästöinä erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa.

Lähiöiden kehittäminen asettaa kaupungeille, kiinteistönomistajille, yrityksille ja kuntalaisille merkittäviä päätöksentekoon, osaamiseen ja talouteen liittyviä haasteita. Kaupungeilla on kehittämisessä ratkaiseva rooli, mutta muidenkin toimijoiden panos on välttämätön. Myös valtio voi tukea ja edistää monin tavoin lähiöiden elinvoimaisuuden ja hyvinvoinnin kehittämistä sekä rakennetun ympäristön korjaamista ja uudistamista. Hallituksen tavoitteista muun muassa sääntelyn ja hallinnollisen taakan keventäminen sekä säädöskokonaisuuden järjestyttäminen avaavat mahdollisuuksia resurssien tehokkaammalle käytölle lähiöiden kehittämisessä.

Hyvä lähiö arkielämä ja sen ympäristö

Arkielämä

Sujuvuus
Yhteisöllisyys

Palvelut

- julkiset
- yksityiset
- kolmas sektori

Työpaikat

Liikenne ja liikkuminen

- julkinen
- kevyt
- ...

Asukkaat

Asutokunnat

Arjen ympäristö

Asuinkerrostalot

- vuokra
- as.oy

Toimitilat

- julkiset
- yksityiset

Rivi- ja pientalot

Infra

- ulkoalueet
- väylät
- energia

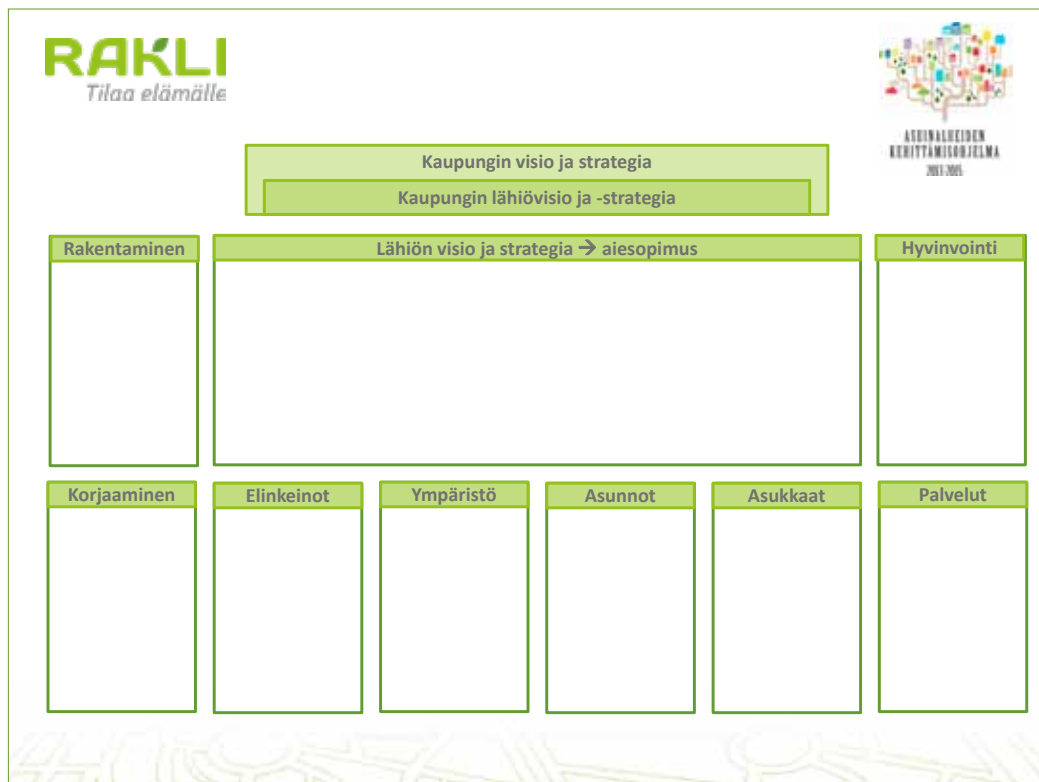
Kuva 1. Hyvä lähiö tarjoaa puitteet hyvälle ja sujuvalle arjelle

Lähiöiden kehittämisellä elinvoimaa

Lähiöt ovat keskenään erilaisia ja omaleimaisia alueita; niiden sijainti suhteessa keskuksiin, palvelut ja asutokanta vaihtelevat. Siksi jokaisen lähiön kehittämiseen tarvitaan oma reseptinsä. Kaikille lähiöille ei voida antaa samanlaisia kehittämisohjeita, vaan jokaiselle lähiölle tarvitaan sen omista mahdollisuuksista lähtevä suunnitelma, joka tukee sen kehittämistä toimivana osana kaupunkia.

Kaupunkien panos on ratkaiseva. Mukaan tarvitaan kuitenkin myös suuri joukko muita toimijoita ja heidän panostuksiaan. Esimerkiksi suurimman osan lähiöiden investointitarpeista aiheutuu kiinteistönomistajien vastuulle kuuluvasta rakennusten korjaamisesta ja uudistamisesta.

Lähiöiden ja muiden asuinalueiden kehittäminen on kaupungille merkittävä asia kuntalaisten hyvinvoinnin lisäksi myös kaupungin elinvoiman ja talouden kannalta. Lähiöiden kehitys on siksi saatava kestäväälle pohjalle. Monissa lähiöissä asukasluvu on puolittunut ja asukkaiden keski-ikä noussut huomattavan korkeaksi. Samalla niin lapsiperheet kuin ikääntyvä väestökin kaipaa helposti saavutettavia palveluja. Niiden järjestäminen taas edellyttää, että alueelle saadaan uusia asukkaita. Asutokannan monipuolistamisella ja täydennysrakentamisella luodaan uusia asumisen mahdollisuuksia, mutta päiväkodeilla, kouluilla ja julkisella liikenteellä ja muillakin julkisilla palveluilla on ratkaiseva vaikutus asuinalueen valintaan ja arjen sujuvuuteen: -niillä luodaan lähiön kasvun, kehittämisen ja kestävyys edellytykset. Toimivat ja elinvoimaiset lähiöt vahvistavat kuntaa ja sen elinvoimaa kokonaisuudessaan.

Kuva 2. Lähiön visio ja strategia kattavat useita näkökulmia ja tahoja

Lähiöiden kehittäminen on paitsi elintärkeää myös pitkällä tähtäimellä kannattavaa. Lähiöiden kehittämisen laiminlyönti aiheuttaa helposti imago tappioita, syö elinvoimaa ja kasvattaa sosiaali- ja terveystalouden ongelmia sekä kustannuksia. Avaintekijä on se, että kaupunkikonsernissa kyetään ratkaisemaan ne haasteet, jotka aiheutuvat hyötyjen ja panostustarpeiden jakautumisesta eri vastuualueille ja eri budjettikausille. Kaupungin lähiöpanostukset ovat saatavissa takaisin jopa moninkertaisina hyvinvointihyötyjen, kustannussäästöjen ja verotulojen kautta.

Yhteinen tiekartta tarpeen

Lähiöiden kehitystyö tarvitsee tiekarttaa hyviin lähiöihin, eli ohjeistusta lähiöstrategioiden ja toimeenpanosuunnitelmien laadintaan. Tiekartta, hahmotus kehittämisen eri osa-alueista, toimenpiteistä ja aikataulusta sekä mukaan kytkettävistä toimijoista, voi olla yhteinen, vaikka lähiöiden nykytila ja tavoiteltava tulevaisuus poikkeavat paljon toisistaan. Tiekartta kannattaa laatia laajapohjaisena keskeisten tahojen yhteistyönä ja kytkeä se mahdollisuuksien mukaan myös usean kaupungin ja lähiön väliseen yhteistyöhön.

Kaupungin lähiöstrategian laadinta ja toimeenpano

Kaupunki tarvitsee tavoitteellisen lähiöstrategian, suunnitelman sen toteuttamisesta sekä riittävät resurssit strategian toimeenpanoon. Kaupungin lähiöstrategia muodostaa perustan yksittäisten lähiöiden omille kehittämisstrategioille. On tärkeää, että kaupungin lähiöstrategia kytkee jo valmisteluvaiheessa mukaan kaikki kaupungin keskeiset sektorit/toimijat, kuntalaiset, yritykset, kiinteistönomistajat ja kolmannen sektorin.

Kuva 3. Lähiön kehittämisen roolien ja vastuiden jakautuminen

Kuva 4. Strategiat, toimijat ja toimenpiteet on tärkeä kytkeä yhteen

Kaupungin lähiöstrategiassa tunnistetaan kaupungin lähiöiden rooli ja merkitys kaupunkikokonaisuudelle ja sen kehittämiseksi sekä asetetaan kokonaisuuden kehittämisen temaattiset painopisteet. Strategisessa suunnitelmassa on myös huomioitava toteutuksen aikajänne, ja ajoitettava suunnitelmien toteuttaminen kaupungin kokonaisstrategian ja taloudellisten mahdollisuuksien mukaan.

Kuva 5. Strategian valmistelu ja toimeenpano

Lähiökohtaisen strategian laadinta ja toimeenpano

Jokaiseen lähiöön tarvitaan oma kaupungin yleiseen lähiöstrategiaan kytketty strategia, sen toteuttamissuunnitelma sekä toimeenpanoon tarvittavien resurssien määrittely. Toteuttamissuunnitelmassa tarvittavat toimenpiteet konkretisoidaan, vaiheistetaan, vastuutetaan, resursoidaan ja aikataulutetaan. Lähiökohtaisen strategian keskeisenä lähtökohtana on luoda vahva pohja kokonaisuuden tasapainoiselle kehittämiselle.

Kaupunki on luontevin toimija vastaamaan lähiökohtaisten strategioiden ja toimeenpanosuunnitelmien laadinnasta sekä huolehtimaan lähiökehittämisen perusrasursoinnista. Mukaan yhteistyöhön tarvitaan asukkaat, kiinteistönomistajat, yritykset, kolmannen sektorin toimijat ja kaupungin omat toimialat laajasti. Jo suunnittelun käynnistäminen saa aikaan välittömiä positiivisia vaikutuksia; se muun muassa aktivoi asukastoimintaa ja herättää yleistä mielenkiintoa laajemmin kaupungin sisällä. Laajalla yhteistyöllä kehittämisessä on mahdollista päästä nopeasti ja suhteellisen pienin alkuvaiheen panostuksin liikkeelle.

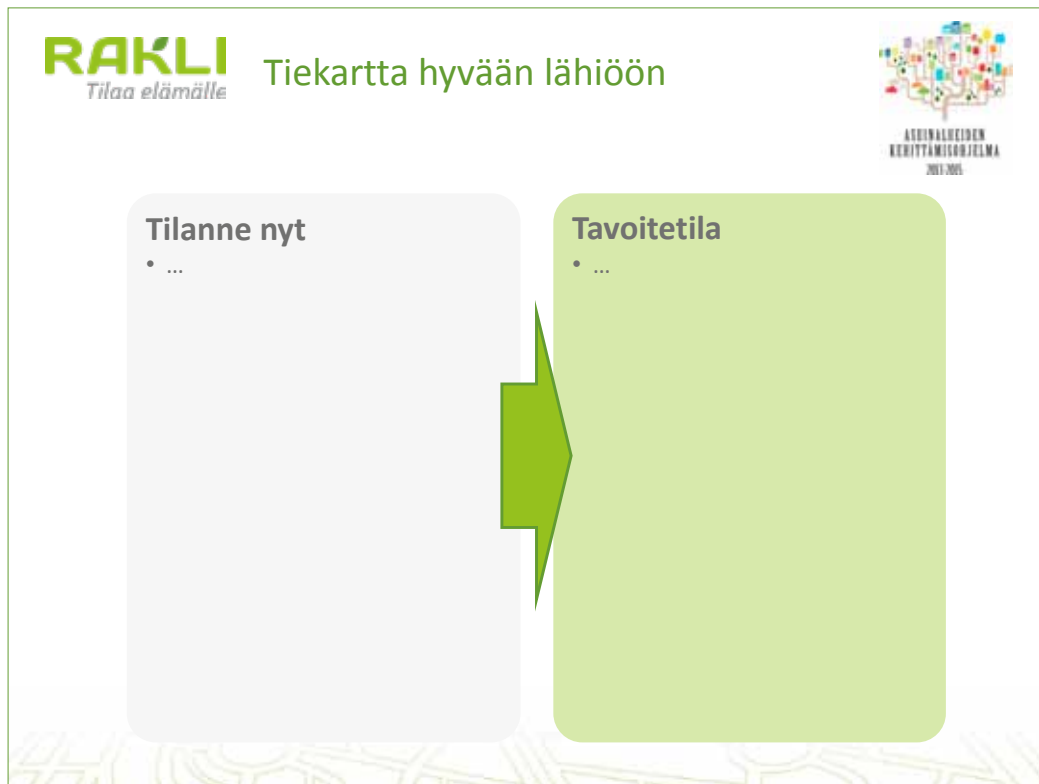
Osana lähiöstrategian laatimista on myös tarkasteltava rakennuskannan kehittämistä ja korjaamista. Korjausvaje uhkaa erityisesti monessa lähiössä kasvaa yhä suuremmaksi samalla, kun asukkaiden maksukyky pienenee eläköitymisen ja asuntokuntien pienenemisen myötä. Taloudellinen haaste on mittava. Tämä tarkoittaa, että jo lähitulevaisuudessa käytettävissä olevilla resursseilla on saatava huomattavasti nykyistä enemmän aikaan eli kerrostalojen korjaamiseen tarvitaan uusia kohtuuhintaisempia palveluja.

Lähiöiden kehittämisen suurimmat taloudelliset painokset tarvitaan lähivuosikymmenten aikana rakennusten korjaamiseen ja uudistamiseen. Rakennusten korjaamisesta ja uudistamisesta ei kuitenkaan saada täyttä hyötyä, ellei niiden ohella tehdä samanaikaisesti muita toimenpiteitä koko lähiön kehittämiseksi. Kun lähiöiden asuntokantaa korjataan rinnan koko lähiön kehittämisen kanssa, on mahdollista löytää uutta yhteistyötä ja taloudellisesti kestäviä ratkaisuja tarvittavien korjausten toteuttamiseksi. Koko lähiön kehittäminen ja rakennusten korjaaminen eivät siis ole toisistaan irrallisia, vaan ne täydentävät ja tukevat toisiaan.

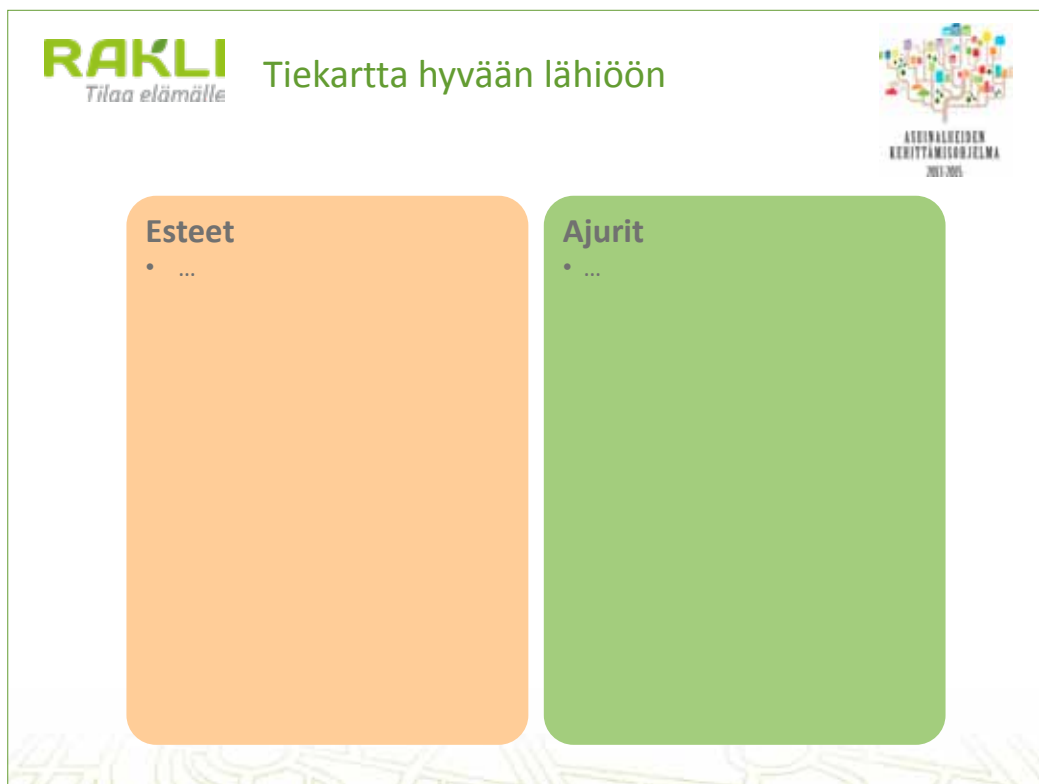

Kuva 6: Lähiön kehittämisen käynnistäminen ja prosessi

Työkaluja strategian laadintaan

Kuva 7. Nykytilan ja tavoitetilan kartoitus sekä vertailu

Kuva 8. Kehityksen esteiden ja ajureiden kartoitus

Kipupisteet

- ...

Kuva 9. Kipupisteiden kartoitus

SWOT

Vahvuudet

- ...

Heikkoudet

- ...

Mahdollisuudet

- ...

Uhat

- ...

Kuva 10. Vahvuuksien, heikkouksien, mahdollisuuksien ja uhkien kartoitus (SWOT)

Tiekartta hyviin lähiöihin – lähiöstrategiaseminaari 10.2.2015

Tiedote tilaisuudesta: *Lähiökehittämisen mallit jakoon - 80 asiantuntijaa kokoontui*

Seminaarin esitykset

- *Asuinalueiden erilaistumisen tunnistaminen ja eriytymisen indikaattorit*
Katja Villkama, erikoistutkija ja Henrik Lönnqvist tutkija, Tietokeskus, Helsingin kaupunki
- *Lähiön kehittäminen kaupunkistrategiassa - tapaus Tesoma*
Tanja Koivumäki, projektinjohtaja, Tampereen kaupunki
- *Lähiöstrategian yhteistyö*
Ari Juhani, asuntoasiain päällikkö, Lahden kaupunki
- *Elinkeinojen rooli lähiöstrategiassa*
Olli Alho, neuvotteleva virkamies TEM
- *Mitä lähiöstrategian tulisi olla?*
Mari Siivola, yleiskaavapäällikkö, Vantaan kaupunki
- *Tiekartta hyviin lähiöihin, johdatus työpajaosuuteen*
kehitysjohtaja Erkki Aalto, RAKLI ry
- *Asunnot ja lähiö*
Laura Hassi, asuntoasioiden asiantuntija, Kuntaliitto
- *Vanhus ja lähiö - millaisessa paikassa on hyvä ikääntyä?*
Marjaana Seppänen, professori, Lapin yliopisto
- *Onnistutaan yhdessä*
Aino Ukkola, elinkeinoasiamies, Turun kaupunki ja Turun seudun kehittämiskeskus
- *Monta tietä lähiöön - tiekartan laatiminen, strategiatyön jalkauttaminen*
Erkki Aalto, RAKLI ry

Työpajaosuuden anti

RYHMÄTYÖ A: Hyvän lähiön tunnusmerkit ja lähiöiden kehittämiseen vaikuttavat tekijät

A1: Hyvän lähiön tunnusmerkit?

- Hyvinvoivat asukkaat
- Ylpeys omasta asuinalueesta
- Yhteisöllisyys, uudistuminen ja kehittäminen aktiivista (osallistuminen)
- Monipuolinen asukas- ja asuntokanta, sekoittunut väestörakenne
- Toimivat ja riittävät lähipalvelut (koulut, kaupat, liikenne, ...)
- Viihtyisä, siisti, terveellinen ja turvallinen asuinympäristö, luonnonmukaisuus
- Ylläpidetty ja korjattu kiinteistökanta, tekninen kunto
- Hyvät liikenneyhteydet, liikkuminen helppoa (kävely, pyöräily, joukkoliikenne jne.), saavutettavuus
- Luonto ja virkistys

A2: Lähiöiden kehittämiseen vaikuttavat tekijät?

- Globaalit ... kansalliset – kunnalliset/alueelliset – lähiökohtaiset
- Pitkäjänteisyys ja ketteryys -> alueiden erilaisuus huomioiden
- Taloudelliset reuna-ehdot
- Sijainti
- Julkinen tuki: Kaupungin kehityssuunnitelma + lähiöstrategia + tuki – sääntely mahdollistajaksi
- Uskottava johtajuus + osaaminen + resurssit
- Asenne, viestintä, imago, mainetekijät, mediajulkisuus ja politiikka
- Yhteistyö ja tahtotila eri toimijoiden kesken, osallisuus (asukkaat, kunta, kaavoitus, rakentajat, muut toimijat, kolmas sektori), monimuotoisuus
- Asukasfoorumi (asukkaiden tahtotila)
- Onnistuneet kokemukset, kehitysdraivi
- Asukkaiden sosiaalinen kompetenssi kehittää omaa aluetta ja tukea muita yhteisössä
- Väestörakenne, maahanmuutto ja maassamuutto: alueen vetovoima, muuttovoitto / -tappio
- Työpaikkojen saatavuus
- Asuntokannan rakenne ja omistuspohja
- Asuntomarkkinatilanne ja hintataso

RYHMÄTYÖ B: Lähiöiden kehittämisen kipupisteet ja mahdollisuudet

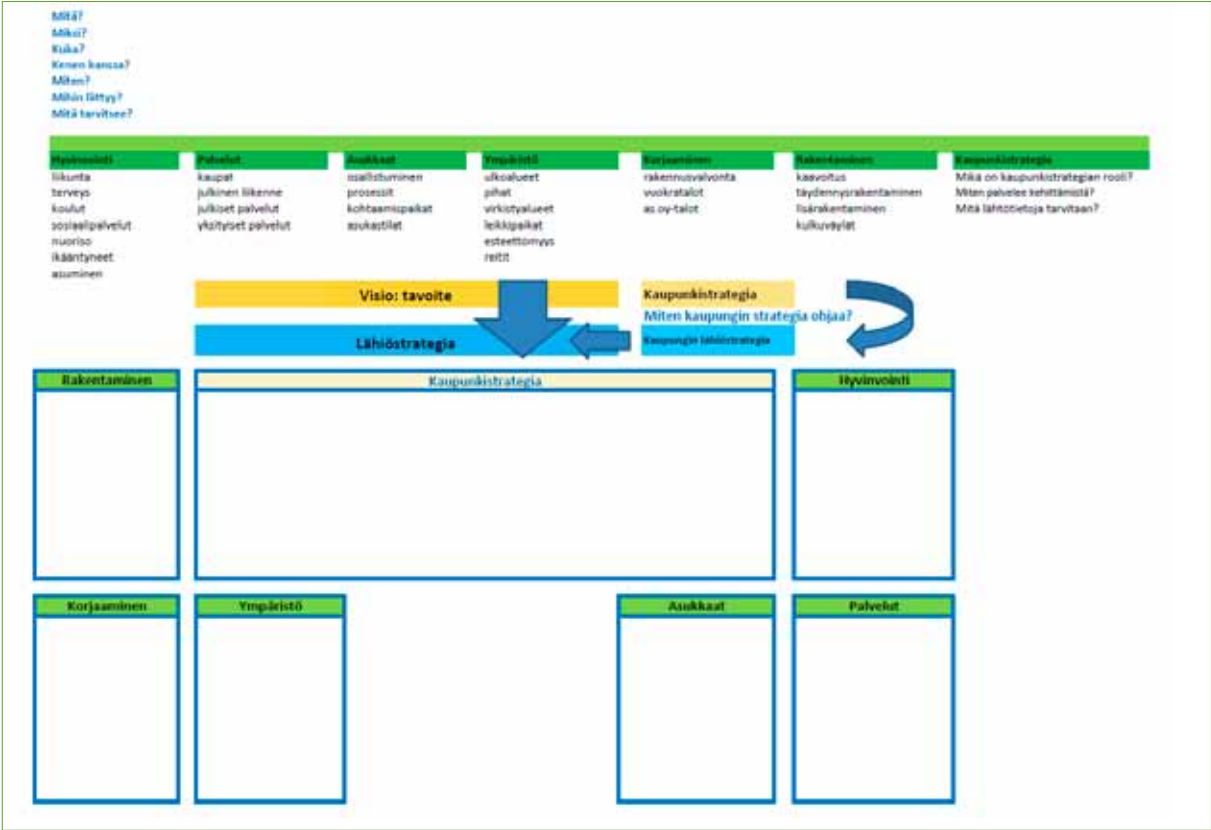
B1: Lähiöiden kehittämisen kipupisteet?

- Maine, lähiö vs. asuinalue
- Sijainti, sijainnin kehittäminen (yhteydet)
- Kipua lisää, jos ruokakauppa/koulu loppuu -> monipuolisempaa käyttöä
- Pitkäjänteisyyden puute, toimijoiden koordinoinnin puute
- Kaavoituksen hitaus ei saa eliminoida täydennysrakentamisen onnistumista
- Resurssit aika & raha, gryndereille ei synny bisnestä
- Tehokkaiden muutos-vastarintaa vähentävien toimintamallien puuttuminen
- Yritysten mukaan saaminen kehittämissyhteistyöhön
- Viestintä: koordinointi, asukkaat, imago
- Päätöksenteon vaikeudet: Erilaiset asukkaat, elämäntilanteet ja tavoitteet (asuntoa tarvitsee 20 - 50 v),
- Ikärakenne (asukkaat & talot), eriarvoisuus – missä köyhät asuu?
- Päätöksenteon vaikeus as.oy:ssä (useaa as. oy:tä koskeva päätöksenteko (esim. täydennysrakentaminen)
- Asukkaiden rooli, tasa-arvoinen kuuleminen (tavoittaminen)
- Asuntokannan yksipuolisuus, asuntotyypit, kysyntä
- Korjausvelka, Hintataso > < investoinnit, maksukyky

B2: Lähiöiden kehittämisen mahdollisuudet?

- Tilaa muutokselle on
- Jatkuva parantaminen
- Imagon kääntäminen brändiksi
- Kehittämisohjelma
- Uudenalainen sopimusmalli valtion & kuntien välille, teennäisten esteiden poistaminen
- Osallistaminen esim. budjettivaltaa
- Aktiiviset asukkaat ja kehitysmuutoseisäisyys
- Asukkaiden heterogeenisyys
- Maahanmuuttajat voimavarana, palvelut
- Rahan kohdentaminen (ei kaikkiin) - 40 v syklin huomiointi
- Edullisen elämäntavan alueeksi
- Sijainnin parantaminen, liikenneyhteydet ym.
- Korjaushankkeiden rahoittaminen edes osin täydennysrakentamisella

RYHMÄTYÖ C: Mitä pitää tehdä ja keiden kanssa, jotta tulee hyvä lähiö

Teemakohtaiset tulokset

1. Hyvinvointi

- Kunnan yhteinen strategia kaikkien tiedossa
- Positiivinen asuinalue-identiteetti
- Rakennettava toimivat vuorovaikutus-suhteet
- Toimija-areenat, kokemus-asiantuntijuus, asukaslähtöinen tuki
- Monipuoliset tarjoumat eri ikäryhmille: Kaupunkisuunnittelu, asukastoiminta, järjestöt, yritykset
- Yhteisöllisyyden edistäminen (vapaa-ehtoisuuden pohjalta): Aukkaat + kaupunki mahdollistajana
- Yhteisösosiaalityö (sosiaalisiin ongelmiin vaikuttaminen ja sosiaalinen tuki): Sosiaalitoimi ym.
- Matalan kynnyksen ennalta ehkäisevät palvelut: Kaupungin eri viranomaiset, järjestöt, seurakunnat yms.
- Luonto: Ylläpito

2. Palvelut, elinkeinot ja julkinen liikenne

- Avainsana on yhteistyö kaikkien eri toimijoiden välillä: Kaikki kunnan sektorit, asukkaat, yksityinen sektori
- Asukastarpeiden tunteminen
- Parempi vuorovaikutus asukkaiden ja palveluntuottajien välillä
- Pienyrittäjyyden parempi tukeminen
- Asiakkaiden sitouttaminen palvelujen käyttämiseen
- Erikoispalveluja alueelle
- Joustava kaava (yrittäjäystävällisyys kaavassa)
- Dynamiikka: Aukkaat, asiakkaat, työalueet, palvelut, sekoittuminen
- Yhteiskäyttötilat: Kunta (koulu, kirjasto, ...) yritykset, kauppakeskus, 3. -sektori, kirkko, ...
- Viihtyvyys, vastuu teknisestä kunnosta: Aukkaat, isännöitsijät, omistajat, yritykset
- Palvelujen saatavuus
- Hyvät liikenne-yhteydet, jalkautuminen, ...

3. Aukkaat, osallistuminen, paikat, tilat

- Ihmisten yhteen saattaminen - innostaja alueelle
- Osallistumismahdollisuus + resurssit toteutukseen
- Luottamuksen kulttuuri
- Paikallisuus ja sen kunnioittaminen
- Tilojen moninainen käyttö
- ▶ Lapsissa on tulevaisuus

4. Ympäristö, alue

- Asukaslähtöinen ympäristötaide: Aukkaat, koulut, kirjasto, yhdistykset, yritykset (sponsorointi)
 - Raittiverkosto – monikäyttöisyys: Taloyhtiöt
 - Aukkaiden lähiympäristö-kokemukset: Aukkaat
 - Aukkaiden rooli ylläpidossa: Aukkaat, asukasaktiivit
 - Osallistuva budjetointi: Aukkaat
 - Tapahtumat: Yhdistykset, järjestöt, yritykset
 - Lähiliikuntapaikka vetovoimatekijänä: Nuoret (laajempi kuin alue), seurat/koulut
- JOKERI: Kehittämistoimien koordinointi

5. Korjaaminen, uudistaminen

- Ymmärryksen lisääminen: Kiinteistön arvo, alueen merkitys, toteutusmuodot, ...; kaupunki koordinoi + alueelliset toimijat
 - Yhteistyön organisointi + rahoitus selvityksiin: Kaupunki (taustatuki), aukkaat, yritykset, esim. huolto
 - Aluevisio, tavoitteet kehittämiselle: Kaupunki (taustatuki), aukkaat, yritykset, esim. huolto
 - Ryhmäkorjausselvitykset (ml. täydennysrakentaminen ym.): Asunto oy:t, kiinteistönomistajat + asiantuntijat
 - Yksittäisten korjaushakkeiden toteutus: Painoa alkuvaiheen selvityksiin ja tavoitteiden asetantaan, huom. toteutusmuoto
 - Jatkuva kunnossapito, elinkaarihallinta: Asunto oy
- Mahdollistaja: Rakennuslupien joustavuus, Asunto-oy laki uusiksi (päättökseteko)
- Yhteenveto: Esteet pois!

6. Rakentaminen, kaavoitus

Ryhmä 1

- o Laaja yhteistyö ja vuorovaikutus: ”Pyöreä pöytä”
- Monipuolinen asuntokanta: Lapsiperheitä pihataloihin?, vuokratalojen naapuriksi osaomistus-asuntoja (myös vuokratalojen muuntaminen)
- Nykytila-analyysi & alueelle jalkautuminen
- Taloudelliset reunaehdot: Ettei haihatella turhia eikä luvata liikoja
- Yhteydet, liikkuminen kuntoon
- Kaavaprosessin sujuvoittaminen
- Hyvät esimerkit + ARA-pilotit

Ryhmä 2

- Kortteli PTS: Kiinteistönomistaja + ..., aluekehitysyhtiö, (kaupunki); Palvelut korttelitasolle
- Uudet toteuttamistavat: Kaupunki, kiinteistönomistajat
- Liikenne-järjestelyt: Aluekehitysyhtiö, valtio, palveluntuottaja
- Jatkuva täydennys-rakentaminen: Kaupunki, rakennuttajat, kiinteistönomistajat

7. Kaupungin strategia, reunaehdot ja tarvittavat lähtötiedot

1. Lähtötiedot: Laaja-alaiset tutkimustiedot ja tilastot, asukaskyselyt ym., kokemustieto
2. Tavoitteet: Mittarit! Seuranta! -> oikeaan suuntaan muutos?!
3. Kaupunkistrategiassa tulee olla mukana asuinalueiden kehittäminen - Sitouttaen kaikki
4. Kaupunkistrategian visio + isot tavoitteet: Konkreettisempia kirjauksia, toimenpiteitä, toimeenpanosuunnitelmassa tms.; Sitouttaminen tiiviimmin osapuolten kanssa; asukkaat, liike-elämä jne.
5. Toteuttamisen malli, jota varioidaan alueittain
6. RAHA: Kaupungin talousarviossa ohjattava rahaa toimeenpanolle

Yli 80 asiantuntijaa osallistui ympäristöministeriön tiloissa järjestettyyn lähiöstrategiaseminaariin helmikuussa.

RAKLI
Tilaa elämälle

*RAKLI kokoaa yhteen kiinteistöalan ja rakennuttamisen
vastuulliset ammattilaiset. RAKLI:n jäsenet varmistavat, että Suomessa
on tilaa hyvälle elämälle.*

www.rakli.fi